

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Факультет агротехнологій та екології
Кафедра селекції, насінництва і генетики

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
“СУЧАСНІ НАПРЯМИ ТА ДОСЯГНЕННЯ СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР”

30 березня 2021 року

ПОЛТАВА – 2021

УДК 631.527: 631.53

Матеріали науково-практичної інтернет-конференції “Сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур” / Ред.кол.: Тищенко В.М. (відп. ред.) та ін. Полтавська державна аграрна академія, 2021. 89 с.

У збірнику тез наведено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників та здобувачів Полтавської державної аграрної академії, а також науковців інших науково-дослідних установ НААН та навчальних закладів освіти

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Тищенко В.М. – завідувач кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор с.-г. наук, професор (відповідальний редактор);

Маренич М.М. – кандидат с.-г. наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Білявська Л.Г. – доктор с.-г. наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Кулик М.І. – доктор с.-г. наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Баташова М.Є. – кандидат біол. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики;

Юрченко С.О. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики;

Баган А.В. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики;

Шокало Н.С. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Рибальченко А.М. – кандидат с.-г. наук, асистент кафедри селекції, насінництва і генетики

Рекомендовано до друку вченою радою факультету агротехнологій та екології ПДАА, протокол №8 від 14 березня 2021 року

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

Тищенко В.М., Кобилинська О.М. ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЯК ГОЛОВНІ СКЛАДОВІ МОДЕЛІ СОРТУ.....	6
Криворучко Л.М., Баташова М.Є. ХАРАКТЕРИСТИКА СОРТІВ ТА СЕЛЕКЦІЙНИХ ЛІНІЙ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ З ВИКОРИСТАННЯМ SSR-МАРКЕРІВ.....	8
Гусенкова О.В., Тищенко В.М., Баташова М.Є., Котелевський Ю.О. НОВИЙ РАННЬОСТИГЛИЙ СОРТ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ОРЖИЦЯ НОВА.....	10
Сакало М.В., Дінець О.М. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНИХ СТРОКІВ СІВБИ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	11
Самець Н.П., Кулька В.П., Шубала Г.В., Бурак І.М. ДОБІР СОРТУ – ЗАПОРУКА ОТРИМАННЯ ВИСОКОГО ВРОЖАЮ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	12
Макаова Б.Є. СУЧАСНІ НАПРЯМИ СЕЛЕКЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	15
Кулинич І.М., Сенчук Т.Ю. СПЕЦІАЛЬНА МЕДОНОСНА КУЛЬТУРА – ФАЦЕЛІЯ ПИЖМОЛИСТА. СОРТ АЛІНА.....	18
Рибальченко А.М. РІВЕНЬ МІНЛИВОСТІ КІЛЬКІСНИХ ОЗНАК У СОЇ.....	20
Філатова Н.Ф., Біленко О.П. ЗМІНИ КЛІМАТУ ВИМАГАЮТЬ НОВИХ СОРТІВ.....	23
Барилко М.Г., Колісник І.В., Захаренко В.А., Колісник А.В. СТВОРЕННЯ СОРТІВ ГОРОШКУ ПОСІВНОГО (ЯРОГО) РІЗНИХ НАПРЯМІВ ГОСПОДАРСЬКОГО ВИКОРИСТАННЯ НА ПДСГДС ІМ. М.І. ВАВИЛОВА ІНСТИТУТУ СВИНАРСТВА І АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА НААН УКРАЇНИ.....	25

СЕКЦІЯ 2. СОРТОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

Шевчук А.О., Вовк Н.Г. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	28
Бараболя О.В., Золотарьов В.М. ПРОДУКТИВНІСТЬ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ	30
Лахижа Р.В. ВПЛИВ ДОБРІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ЯРОЇ.....	32

Іващенко В.М. ВПЛИВ УМОВ ВИРОЩУВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КУКУРУДЗИ.....	34
Соляник В.А. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МІНІМАЛЬНОГО ТА НУЛЬОВОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ.....	37
Баган А.В., Кодесніков А.С. ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СОНЯШНИКУ ЗАЛЕЖНО ВІД УМОВ ВИРОЩУВАННЯ.....	39
Баган А.В., Ярмош Д.І. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ СОЧЕВИЦІ ХАРЧОВОЇ ЗА УМОВИ ПЕРЕДПОСІВНОЇ ІНОКУЛЯЦІЇ НАСІННЯ.....	41
Дьомін Д.Г., Щербак Є.Ю., Кулик М.І. ПОТЕНЦІАЛ БІОМАСИ МАЛОПОШИРЕНИХ ЕНЕРГЕТИЧНИХ КУЛЬТУР.	43
Красоха А.І., Шокало Н.С. ВИРОЩУВАННЯ ВИСОКОЯКІСНОГО НАСІННЯ КУКУРУДЗИ.....	48
Єщенко В.М. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ МІКРОЗЕЛЕНІ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР...	50
Кірнос І.В. ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ЗЕРНА КУКУРУДЗИ.....	53
Сухоставський О.А. ГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ГОРОХУ.....	55
Сідаш А.А. РОЛЬ ЕЛЕМЕНТІВ ЖИВЛЕННЯ У ФОРМУВАННІ ВРОЖАЙНОСТІ СОНЯШНИКУ.....	58
Пелих В.Ю., Юрченко С.О. ОСНОВНІ СПОСОБИ РОЗМНОЖЕННЯ ВИНОГРАДУ.....	61

СЕКЦІЯ 3. ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Шакалій С.М., Басараб Б.Р. ВПЛИВ ІНОКУЛЯЦІЇ НА ПОСІВНІ ЯКОСТІ ЗЕРНА ГОРОХУ.....	64
Сенчук Т.Ю., Гречка Г.М. ВПЛИВ БДЖОЛОЗАПИЛЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ НАСІННЯ ЦИБУЛІ РІПЧАСТОЇ.....	67
Баган А.В., Тритяк В.І. ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРУ РОСТУ ЕМІСТИМ С НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ.....	69

Василенко Н.В., Правдзіва І.В. ЗАЛЕЖНІСТЬ ФІЗИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ БОРОШНА НОВИХ ГЕНОТИПІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ВІД ГІДРОТЕРМІЧНИХ УМОВ І АНТРОПОГЕННИХ ФАКТОРІВ.....	72
Бараболя О.В., Максименко С.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕРНА ТРИТИКАЛЕ У ХАРЧУВАННІ ЛЮДИНИ.....	74
Кулинич І.М., Сенчук Т.Ю. БДЖОЛОЗАПИЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОТРИМАННЯ ЯКІСНОГО ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ...	78
Корашвілі Р.Д. ВПЛИВ СОРТОВИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ НА ЯКІСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	80
Ласло О.О. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ОРГАНІЧНОЇ СОЇ ЯК СПОСІБ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	83
Коломієць Т.Л., Юрченко С.О. ВПЛИВ ПРЕПАРАТУ SEED TREATMENT НА ФОРМУВАННЯ БІОМЕТРИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗСАДИ ГІБРИДІВ ОГІРКА.....	85
Шокало Н.С. РІЗНОВИДИ РИЦИНИ ТА ЇХ ГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ.....	87

польова схожість насіння складала 62-65%, а 25 квітня - 68-73%. В свою чергу Х. Ахметов [4], на основі результатів досліджень Ульяновської дослідної станції, також відмічав зниження польової схожості насіння у пізньостиглого сорту Стерлінг за сівби у ранні строки.

Результати дослідів, проведених на Красноградській дослідній станції, свідчать, що польова схожість за першого строку сівби (21-25 квітня) у Одеської 27М була мінімальною, а у гібрида Буковинський 3ТВ - максимальною і за переходу на більш пізні - не змінювалась [6].

Список літературних джерел

1. Влох В.Г., Дубковецький С.В., Кияк Г.С., Онищук Д.М. Рослинництво / За ред. В.Г. Влоха. К.: Вища школа, 2005. 382 с.
2. Кухарчук П.І., Войтовик М.В. Технологічні аспекти підвищення урожайності зерна кукурудзи. *Агробізнес сьогодні*. 2006. № 11. С. 18-20.
3. Зінченко О.І., Салатенко В.Н., Білоножко М.А. Рослинництво К.: Аграрна освіта, 2003. 591 с.
4. Бараболя О.В., Ляшенко В.В., Подоляк В.А. Строки сівби як основний чинник формування агроекологічних умов вирощування кукурудзи. *Колективна монографія. Екологічні інновації у підвищенні економічної та продовольчої безпеки України*. Полтава, 2020. ПДАА. С. 118-126
5. Бараболя О.В., Калініченко В. І., Петраченков В.В. Технологія вирощування кукурудзи на зерно. *Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції 29 квітня 2018 року*. Полтава, 2018. С. 13-20
6. Бараболя О.В., Гришко М. Вплив строків сівби кукурудзи на урожайність та якість зерна. *Матеріали III науково-практичної конференції "Інноваційні аспекти технології вирощування, зберігання і переробки продукції рослинництва" 21-22 квітня 2015 року*. С. 51-54.

ВПЛИВ ДОБРІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ЯРОЇ

Лахижа Р.В., здобувач вищої освіти СВО Магістр

Полтавська державна аграрна академія

В Україні провідною зерновою культурою, безумовно, є пшениця озима, що за посівними площами (6–7 млн. га) переважає інші колосові й становить основу формування хлібного балансу країни. Натомість, посівні площі під пшеницею ярою останніми роками становлять лише 90–160 тис. га [1].

Зерно пшениці ярої використовують для випікання якісного хліба, хлібобулочних виробів, виробництва кращих сортів макаронів, вермішелі, манної крупи. Також пшениця яра має і кормове значення, зокрема її можна використовувати для виготовлення комбікорму, висівки як концентрований корм, соломку і полову – як грубі корми. Крім того, це цінна страхова культура для пересіву загиблих посівів пшениці озимої. Особливо важливе продовольче значення мають сорти сильної м'якої пшениці, зерно якої містить понад 14 % білка [2].

У біологічному плані пшениця яра м'яка, як правило, дає вищий урожай зерна, порівняно з твердою, в умовах дефіциту ґрунтової вологи, колос легше вимолочується і вимагає більш стислих строків збирання. Вона більше уражується бурю іржею, але значно стійкіша до ураження летючою сажкою. Маса 1000 насінин у неї менша, ніж у твердої (32...38 г). За розміром і консистенцією зерно твердої пшениці велике, видовжене, склоподібне. Маса 1000 зерен у районованих сортах становить 40...47 г [3].

Для отримання високоякісного врожаю зерна пшениці ярої обов'язковим є забезпечення рослин протягом усього періоду росту й розвитку достатньою кількістю поживних речовин. Дана культура ефективно використовує добрива, внесені під попередник, тому її доцільно висівати після просапних культур, які вирощували на удобрених фонах. Щоб забезпечити рослини пшениці ярої поживними речовинами, відповідно до її біологічних особливостей, важливе значення мають способи та норми внесення добрив. Внесені з осені добрива потрапляють в орний шар ґрунту, тому таке їх використання є найоптимальнішим. Особливо це стосується повного мінерального добрива, що найкраще забезпечує рослини поживними речовинами в усі фази росту та розвитку [1].

Пшениця яра також вибаглива до ґрунтового живлення, тому застосування добрив є надійним заходом підвищення її врожайності. В умовах України при внесенні повного добрива в нормі по 45-60 кг/га азоту, фосфору і калію врожайність зерна підвищується на 4-8 ц/га.

Враховуючи підвищені вимоги пшениці ярої до фосфору на початку вегетації, під час її сівби вносять у рядки гранульований суперфосфат у дозі 10-15 кг/га поживної речовини, а при відсутності основного удобрення — нітрофоску з розрахунку 10 кг/га азоту [4].

Встановлено, що продуктивність пшениці м'якої ярої на рівні 4,0 т/га формується за наявності в ґрунті 175–180 мг/кг легкогідролізованого азоту, 110–120 – рухомого фосфору та 155–165 мг/кг обмінного калію. За таких агрохімічних параметрів родючості ґрунту вміст клейковини в борошні відповідає I–II класу. Низьку забезпеченість ґрунту основними елементами мінерального живлення слід компенсувати застосуванням добрив, причому азотні в основне удобрення вносять нормою 15–20 кг діючої речовини, а решту – у весняно-літній період, згідно з даними рослинної діагностики. Фосфорно-калійні добрива вносять під основний обробіток повною нормою (60–90 кг/га).

Слід зазначити, що загальною закономірністю є вища якість зерна пшениці ярої, порівняно з озимою. Але за недостатньої забезпеченості поживними речовинами, особливо за нестачі азотного живлення, пшениця яра формує зерно невисокої якості. Крім того, недостатньо високою якість зерна буде й за формування високого врожаю, що пов'язано з дефіцитом азотного живлення в період наливання зерна [1].

Отже, застосування добрив під пшеницю м'яку яру, як і під всі інші культури, дає позитивний ефект на формування врожаю даної культури. Особливо це позначається на якості зерна, що формує рослина. Пшениця яра має більш короткий вегетаційний період, ніж озима, і тому відрізняється високою інтенсивністю споживання мінеральних елементів. Важливу роль відіграє азотне підживлення рослин, яке забезпечує збільшення вмісту клейковини в зерні та поліпшенню її якості. Це доведено багатьма науковими дослідженнями.

Таким чином, внесення рекомендованих доз добрив у своєчасні строки, особливо у критичні для пшениці ярої періоди, забезпечить високий приріст врожайності та підвищення якості зерна культури.

Список літературних джерел

1. Демидов О., Кавунець В., Сіроштан А., Гудзенко В., Хоменко С. Пшениця м'яка яра потребує уваги. *Пропозиція*. 2017. № 1. С. 76-80.
2. Яра пшениця – технологічні сорти. *Режим доступу: <https://consumerhm.gov.ua>*
3. Андрійченко Л. Рекомендації з посіву ярої пшениці. *Агробізнес Сьогодні*. 2018. Грудень. *Режим доступу: <http://agro-business.com.ua>*
4. Зінченко О.І., Салатенко В.Н., Білоножко М.А. Рослинництво. К.: Аграрна освіта, 2001. 591 с. : іл.

ВПЛИВ УМОВ ВИРОЩУВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КУКУРУДЗИ

Іващенко В.М., здобувач вищої освіти СВО Магістр

Полтавська державна аграрна академія

Кукурудза (*Zea mays L.*) – одна з найважливіших сільсько-господарських культур. Разом із пшеницею та рисом вона належить до трьох головних зернових культур у світі. За врожайністю кукурудза